

OBE STRANKI PREZRLI
INDUSTRIJSKO SODIŠČE.

Klavniški delavci v Kansasu se ne zmenijo za sodnijski poziv in lastniki klavnic tudi ne.

20,000 DELAVCEV ZASTAVKA
DANES V CHICAGU.

Kansas City, Kas.—Industrijsko sodišče v Kansasu, ki prepoveduje stavke, je dobilo po prvih ne samo od delavcev, temveč tudi od kapitalistov, ki so ga pomagali ustvariti.

Organizirani klavniški delavci v tem mestu so prejšnji teden naznanili, da zastavkajo v ponedeljek dne 5. decembra od šestih uri zjutraj vsled znižanja mezde in proti nameravani odprti delavnici. Industrijsko sodišče je takoj povzelo 75 prestavnikov delavske organizacije in klavniških baronov, da se morajo zglasiti v soboto pred polno na sodišču.

Določena ura je prišla toda na sodišču ni bilo nikogar. Klavniški delavci in operatorji klavnice so ignorirali poziv industrijskega sodišča, kakor da ga ni ali da ne obstoji zanje. Delavci so imeli stražo pred sodnim poslopjem, ki je pazila, da ni nihče delavcev prestopil praga.

Delavski voditelji so radovedni, kaj zdaj store uradni industrijskega sodišča. Prezir z obeh strani je velik udarec za bahavo Allenovo institucijo, ki se je ponasala, da lahko izravna vse delavske spore v državi brez stavke.

Medtem so se pa klavniški delavci dobro pripravili za stavko. Okrog 9000 delavcev je v boju.

Chicago, Ill.—Več ko 20,000 delavcev v črkanjih klavnicah je pozvanih v stavko v ponedeljek zjutraj. Stavka je splošna v vseh mestih, kjer so klavnice in kjer so delavci organizirani v Amalgamated Meat Cutters and Butcher Workers of North America (Združeni mesosekači in mesarski delavci v Severni Ameriki). Tajnik organizacije Dennis Lane je rekel v soboto zvečer, da se 45,000 delavcev pridruži stavki.

Stavka je izbruhnila zaradi tega, ker so mesarski kralji ignorirali unijo in znižali mezde.

SOLATA ONIJE NA FARMAR.

Konzument jo pa plačuje drago kot šfran.

Trenton, N. J.—Newjerseyski poljedelski departament izjavlja, da več ko sto milijonov glav solate gni na polju, da jo ljudje ne morejo kupiti po priliki ceni.

Farmarji prodajo solato s prav majhnim dobičkom. V mestih se pa solata prodaja po vojnih cenah. In da te vojne cene ostanejo, so bizniški interesi zaključili, da solata segnje na polju. To pomeni izjava poljedelskega departamenta države New Jersey.

To dejstvo govori, kakšno je kapitalistično gospodarstvo. Na polju ginejo prideleki, konzumenti v mestih pa stradajo, ker ne zmerejo vojnih cen. Tako gospodarstvo ni pravi pravi gospodarstvo, ampak je navadno plečanjevje farmarja in mestnega konzumenta.

DELAVCI V ŽELEZNIŠKIH
DELAVNICAH SE PRIPRAVLJAJO.

Washington, D. C.—Anderson, podpredsednik Mednarodnega društva strojnikov, naznanja, da se bodo glasovi pričeli šteti o predlogu, ki določa, da gre enodnevna mezda mesečno v stavkovni sklad za delavce, ki delajo v železniških delavnicah, šele petnajste decembra. Pravila železniškega departamenta v Ameriki delavski federaciji se glase, da mora biti preje ustanovljen stavkovni sklad, predno se lahko odredi stavka.

BREZPOSELNOST V ANGLIJI
RASTE KLJUB VSEM
NARODNIM ODPOMOČI.

London, 4. dec.—Vladni vrhovni odbor za omejitve brezposelnosti je izdelal 331 načrtov za pomoč delavcem, ki ne morejo dobiti dela, kljub temu pa brezdelje še vedno raste in raste. Dne 25. novembra je bilo 1,832,000 brezposelnih delavcev v Angliji. Vlada pripravlja razna javna dela, ki bodo stala okrog dvajset milijonov dolarjev.

VELIKA DELAVSKA
ZMAGA NA SODIŠČU.IZDANA JE BILA SODNIJSKA
PREPOVED PROTI PRELOMU
POGODBE.

To se je zgodilo prvič v zgodovini sodnijskih prepovedi.

New York, N. Y.—Od kar se izdajajo sodnijske prepovedi na ameriških sodiščih, je bila prvič izdana sodnijska prepoved, ki prepoveduje podjetniški organizaciji prelomiti pogodbo, ki jo je sklenila z delavci. Sodnijsko prepoved je izdal sodnik Charles L. Guy, član najvišjega newyorškega sodišča, ki prepoveduje podjetniški organizaciji Cloak, Suit and Skirt Manufacturers' Protective Association prelomiti pogodbo, ki jo je podjetniška organizacija sklenila z delavsko organizacijo International Ladies Garment Workers' Union in je veljavna do prvega junija 1922.

To je pogodba, katero so podjetniki očitno prelomili in o kateri so izjavili, da se ne bodo razvneli po nji. Ta prelom pogodbe od strani podjetnikov je povzročil stavko. Zastavkali so delavci v Philadelphiji in drugje.

Sodnijska prepoved je zelo ostra, ker prepoveduje delo od kosa in podaljšanje delovnega časa na devet in štirideset ur v tednu.

V delavskih strokovnih krogih smatrajo to sodnijsko prepoved za veliko delavsko zmago. Zastopniki delavstva menijo, da ta delavska pogodba pomeni novo dobo v delavskih bojih, v kateri se mogoče poslužijo ravno tistega legalnega orožja proti podjetnikom, katerega so podjetniki skozi vrsto let vihteli kot bič nad delavci. Začasna sodnijska prepoved je veljavna le za šest dni. Odborniki krojaške delavske organizacije so trdno pripravljeni, da jo sodišče proglasi za trajno.

Poleg sodnijske prepovedi je organizacija prosila, da sodišče izreče, da podjetniki odškodilo delavce za ves čas, kar so na stavki.

Legalni boj, ki se razvija, postaja najzanimivejši, kar jih je delavstvo bojevalo v Ameriki za svoje pravice. Vprašanje v tem je, ali imajo velike podjetniške organizacije pravico prelomiti pogodbo, ki so jo sklenile z delavci, kadar se jim zljubi.

Mr. Untermyer izjavlja, da so podjetniki kronšeni kličeli pogodbe. Če bi katera delavska organizacija izvršila kaj takega, bi se smatrala izven zakona. Čas je, da se izvrši preizkušnja na sodišču v interesu javnosti.

Benjamin Schlesinger, predsednik organizacije krojaških delavcev, je izjavil, da organizacija misli, da je postava za vse enaka: za bogatine in siromake.

Več ko sto tovarnarjev je že upraskalo v glaynem stanu organizacije krojaških delavcev, da se spor izravna.

GOSTILNICA UMORJEN.

Chicago, Ill.—Adolph Georg Jr., po narodnosti Nemec in lastnik stare vinarne na 155 W. Randolph St., in njegov natak George Gast, tudi Nemec, sta bila v soboto zvečer ustreljena v prepiru, ki je nastal pri mizi v gostilni. Morilec je pobeignil.

RUDARJI V KANSASU NE
OSTANEJO OSAMLJENI.ŽIVILA V VREDNOSTI VEČ
TISOČ DOLARJEV SO BILA ŽE
ODPOSILANA.

Rudarji v Illinoisu ne nosijo solidarnosti le na jeziku, ampak jo izkazujejo praktično.

Springfield, Ill.—Še preden je prišla konvencija rudarjev dvanaestega distrikta rudarske organizacije v Peoriji, so rudarji pokazali, da smatrajo delavsko solidarnost za zelo resno reč. Rudarji tega distrikta so pač razumeli, da z rezolucijami, v katerih izrekajo simpatije svojim tovarišem v Kansasu v boju proti industrijskemu sodišču, ne bodo dosti pomagali. Kajti navadno je glad tista šiba, ki užene tudi najbolj hrabre delavce, da podležejo in se udajo v svojo usodo. Rudarji v Illinoisu so se tudi ravnali po tem spoznanju.

Ko je Frank Farrington, predsednik 12. distrikta, naznanil na konvenciji v Peoriji, da je delavska velenakupna zadruga Central States Cooperative Wholesale v East St. Louisu odposlala za šestdeset tisoč dolarjev raznih jestvin v Kansas, ki so bile naročene z denarjem rudarjev v Illinoisu, so delegatje s hrupnim odobravanjem pozdravili to sporočilo. Zastopniki rudarjev so se pa tudi zavedali, da pošiljatev ne bo, zadostovala in sklenili so, da plačajo vsak mesec po en dolar izrednega asessmentja za prehranitev rudarjev v Kansasu.

V tukajšnjih rudarskih krogih prevladuje mnenje, da bi rudarji v drugih distriktih izkazali svojo solidarnost z rudarji v Kansasu na tako očiten način, da bi Lewis, predsednik rudarske organizacije, kmalu zlezal pod klopi in tudi Allen bi kmalu krenil na drugo pot, da se čimprej izravna spor z rudarji zaradi industrijskega sodišča.

ARBUCKLOVA POROTA SE NI
MOGLA ZEDINITI.

San Francisco, Cal.—Porota, ki je imela oprostiti ali pa poslati v ječo kinematografske igralce Arbuckle zaradi nasilne smrti igralke Virginije Rappe, se je posvetovala od petka popoldne pa do desete ure v nedeljo predpolne brez kakšnega rezultata.

V nedeljo opoldne je sodnik razpustil poroto in vrnila se bo nova obravnava.

Odvetniki obeh strank so v soboto zvečer zahtevali, da sodnik razpusti poroto, toda sodnik je odločil, da porotniki nadaljujejo z glasovanjem do desete ure v nedeljo.

Kakor se poroča, je ena sama porotnica stalno glasovala, da se Arbuckle spozna krivim, dočim je bilo 11 drugih za oprostitve. Tekom ponovnega in ponovnega glasovanja je porotnica dobila na svojo stran dva porotnika, ki pa sta pozneje zopet stopila na drugo stran.

OROŽJE NE BODO IZVOJE
VALE ZMAGE.

Chicago, Ill.—Takozvani meščanski komite, ki so ga imenovali bizniški interesi, da prisili stavbinske delavce sprejeti Landisovo razsodbo, je prišel v svetlo jezi groziti, da ostraš stavbinske delavce. Zdaj je pričel obetati, da prične uvažati stavkokeze iz drugih mest, da tako pomnoži armado brezposelnih delavcev v Chicagu.

Med tem ko se bizniški interesi jeze in kolnejo, pa delajo tesarji delavci, pleskarji, sobni slikarji in delavci, ki pribivajo latnike, po stari mezni lestevici. Prav nič se ne zmenijo za gozdanje meščanskega komiteja, ki puha kot razjarjen gad.

AMERIŠKI DENAR JE POMA-
GAL KARLU PRI DRUGEM
PUČU NA OGRSKEM.

Chicago, Ill.—Burbonski princ Rene, brat Zite, bivše avstrijske cesarice, ki se mudi v Chicagu, je dejal v intervjuju, da je bil ponesrečen drugi Karlov puč na Ogrskem financiran z ameriškim denarjem. Rene je dodal, da sta Karl in Zita zdaj v zelo slabem finančnem položaju na otoku Madeiri.

KAKO SO ZNIŽALI
MEZDO V KLAVNICAH.MESARSKI KRALJI SO ORGA-
NIZIRALI SVOJO "DELAV-
SKO" ORGANIZACIJO.

In ta organizacija je izvršila potrebno delo za mesarske barone.

Chicago, Ill.—Mesarski trust je hotel za vsako ceno znižati mezdo klavniških delavcev. V prejšnjih letih se je mesarski trust poslužil navadne aile, ali od kar je mesarski trust slabo zapisan v javnosti zaradi njegovih oderutkih manipulacij v vojnem času, se je odločil za bolj zviščen načrt, da doseže svoj cilj.

Ustanovil je kompanijsko "delavsko" organizacijo. Ko je bila taka organizacija ustanovljena in so bili v njeno vodstvo izvoljeni sami taki ljudje, ki so pri vodstvu velike mesarske petorice zapisani v milosti, je bilo seveda tem "slamnjakom" predloženo vprašanje, da naj znižajo mezdo.

Do pike je bil dogovorjen program velike komedije, ki se kma izvršiti, da se javnosti namigne paka.

Tvrdka Armour & Co. je sklicala k zborovanju tovarniški konferenčni odbor. Prišlo je skupaj štiri in dvajset zastopnikov kompanije in štiri in dvajset zastopnikov izmuzganih klavniških delavcev, ki jih je izvolila podjetniška "unija."

Ti zastopniki so prišli iz raznih ameriških mest v Chicagu. Prvi dan je bil imenovan odsek petih, da izdela vse potrebno, drugi so pa smeli prebavljati kompanijsko propagando, ki je govorila, da se mora delavcem znižati mezda, da bodo imele še več dobička. Ko je prišel večer, je bilo zasedanje končano in zastopniki so odšli na stroške kompanije v Terrace Garden, kjer jih je čakala dobra večerja. Tam so lahko gledali fantastično oblečena dekleta, kako so drlele sem in tje, med tem ko so večerjali. Odšli so tudi na kompanijske stroške v gledališče Apollo. In ko so se po tem užitku sešli v soboto, so bili tako sladkoginjni od dobrot mesarske kompanije, da so glasovali za znižanje mezde.

Med štiri in dvajset delavskimi zastopniki ni bilo nobenega zastopnika, ki bi zastopal neizkušene delavce, kajti mesarska trdnica se je odločila, da neizkušeni delavci postanejo darivno, jagnje.

Z drugimi besedami to pomeni, da se tistemu zniža mezda za največ, ki prejema najnižjo mezdo.

Ko so tako vse kompanije znižale mezdo s pomočjo "zastopnikov" delavstva, izbranih s pomočjo kompanijskih unij, so naznanili mesarski kralji, da so delavci sami znižali svojo mezdo. Vsi šmokavzarski listi so zapeli visoko posnem delavcem, ki so prišli do spoznanja, da je treba znižati mezdo, da bodo njih gospodarji imeli še večje profite.

Prvi del in zadnji del komedije je sta bila končana in pričela je delavska drama.

Klavniški delavci so organizirani tudi v svojih organizacijah poleg tiste kompanijske "organizacije". Ko se je izvedelo, kaj se je zgodilo, je zavriščalo med delavstvom. Odborniki pravih delavskih organizacij so zahtevali, da se takoj prične pogajanja z (Dalje na 3. strani).

BURŽOAZIJA BEŽI Z
DUNAJA NA DEŽELO.

Bogatini se oblačijo v cape in mašeje obraze, da se zakrijejo pred delavci.

VELIK STRAH, DA SE IZGRE-
DI FONOVE.

Dunaj, 4. dec.—Buržoazija beži z Dunaja v strahu pred novimi izgredi. Bogatini, dobičkarji in špekulanti se zbirajo na kolodvorih in njihova edina želja je, da jih vlaki odpeljejo daleč proč od mesta.

Buržoazija se pa ne upa bežati odprto, temveč se strahopetno skriva pod maso delavčeve revščine. Bogati gospodje se ne upajo več na dan v svojih gladkih oblekah, pač pa so kamoflajžirani kot delavci. Deli so nase raztrgane cape in podrnili so si roke in obraze, da s tem zakrijejo svojo identiteto. Buržoazne žene si izposojujejo obleke svojih sluškinj in zavite v bornih šalih beže po kolodvorih, v ročnih torbica pa nosijo denar in dragulje. Neka bogata gospa je na dan izgredov naglo prišla za metlo in začela pometati sobe, ko so iz grednihki udri v njeno hotelsko stanovanje.

Uradno poročilo se glasi, da je bilo v izgredih zadnji četrtlet razdejan 147 prodajalnic, kavarn in hotelov. Policija je s pomočjo vojaštva aretirala 334 oseb, največ komunistov. Enoidvajset policajev in 26 civilistov je bilo ranjenih. Vlada je včeraj suspendirala komunistični list "Die Rote Fahne" in pozvala vojaško četo iz Burge, ko se je raznesla vest, da je v mestu mobiliziranih 40,000 komunistov.

Srednji sloji, krogi inteligenov in nekateri tujci kažejo precej simpatij do izgrednikov, kajti videli so, kako so špekulanti navijali cene in veržili z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami.

Dunaj, 3. dec.—Materijalna škoda vsled izgredov, ki so se vršili v četrtki popoldne in zvečer, je veliko večja kakor se je sprva poročalo. Ullee Ring, Kaerntner, Mariahilfer in druge v srednjem mestu izgledajo kakor da je ciklon divjal po njih. Tlak je postljan z razbitim steklom in kosi pohištva in okna hotelov in velikih prodajalnic so zabita s deskami ali pa še sijajo odprta. Stari in novi hotel Bristol sta razdejana do četrtega nadstropja.

Na tisoče oseb je danes prišlo gledat razvaline. Ulični promet počiva. Materijalna škoda se čeni na več milijard kron. Samo na steklenih šipah je 600,000,000 kron škoda; škoda na razdejanih hotelih se čeni na milijardo; v Kaerntnerstrasse, kjer so pobite šipe na vseh prodajalnicah in blagorodila izgreda, in svari vlado ter denarne razrede, da se ne smejo igrati z revnimi sloji, katerih potrpežljivost je pri kraju. Delavcem pa list svetuje: "Ne hajmo z demonstracijami, toda bodimo pripravljeni na prvi klic, ki pride na organizirane delavce za disciplinirano bitko."

Kolikor je do zdaj znano, ni nihče izgubil življenja, toda mnogo oseb je tako težko ranjenih, da bodo umrli.

Buržoazni listi izražajo bojazen, da se bodo izgredi ponovili in razširili na druga mesta v centralni Evropi. "Arbeiter Zeitung", glasilo delavcev, piše, da sta beda in obup rodila izgreda, in svari vlado ter denarne razrede, da se ne smejo igrati z revnimi sloji, katerih potrpežljivost je pri kraju. Delavcem pa list svetuje: "Ne hajmo z demonstracijami, toda bodimo pripravljeni na prvi klic, ki pride na organizirane delavce za disciplinirano bitko."

VREME.

Chicago in okolice: V torek jasno. Zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 36, najnižja 29. Solnce izide ob 7.03, zaide ob 4.19.

ŠTIRI VELESILE V ALIJANCI
ZA NADVLADO OSTALEGA
SVETA.

katero so objavile "Times", da stopijo Združene države, Velika tona preko Tokijo je prišla vest London, 4. dec.—Iz Washingtona, japonska in Francija v novo alijanco, ki bo kontrolirala ves svet. Po vestih iz Washingtona bo mogoče sprejeta tudi Italija v to alijanco.

KITAJSKA NE DOBI NI-
KAKRŠNE NEODVISNOSTI.

Njena usoda je že zapечатana na tajni konferenci.

KITAJCI SE NISO "SPOSOB-
NI", DA BI SE OTRESLI
TUJOV.

Washington, D. C.—Na tajni seji odseka za daljnovidna vprašanja, ki se je vršila zadnji petek, je po zanesljivih informacijah Kitajska doživela velik udarec. Vsi zaključki, ki so bili storjeni "v principu" v prid Kitajcev, ostanejo na papirju. Sklenjeno je bilo, da se imenuje komisija, ki naj preišče, dali je Kitajska sposobna skrbeti za red in mir ter duvati interese inosecev s svojim lastnim sodnim sistemom in s svojo policijsko silo. Komisija po davi svoje poročilo na bodoči mednarodni konferenci, o kateri se nihče ne ve, kdaj se bo vršila.

To pomeni, da japonske čete ostanejo v Mandčuriji, Šantungu in drugih krajih Kitajske; isto tako smajo druge velike imeti vojaško polje na Kitajskem.

Ko je kitajski delegat dr. Šao čital dolg odgovor na izjavo Japoneev, da Šao še ni srečal za umaknitev vojaških čet iz Kitajske, je Hughes enostavno ustavil kitajskega delegata, rekoč, da odsek ne bo vedno poslušal izjav in protizjav. Odsek mora biti na jaaem — je rekel Hughes — dali more Kitajska ščititi življenja in lastnino inosecev na njenih tleh. Dr. Šao je protestiral proti akciji za imenovanje preiskovalne komisije, ali pomagalo mu ni nič, ker val so bili proti njemu.

Odsek — v njem sede Hughes, Balfour, Harrihar in dr. Šao poleg nekaterih vojščakov — je razpravljajl o kitajski železnici v Kiaočovu in bližnjih rudnikih. Kitajska zahteva, da sama upravlja železnico in rudnike, Japonci pa hočejo imeti polovico kontrole v upravi.

Istočasno, ko so diplomatje barantali za zaprtimi vratmi, je okrog sto kitajskih dijakov uprizorilo mirne demonstracije pred Belo hišo. Dijaki so se vozili v avtomobilih, in ko so se ustavili pred predsednikovo palačo, so izložili napise "Dajte Šantung nazaj Kitajski". Posebna deputacija, ki je obiskala Belo hišo s namenom, da izroči pismo Hardingu, ni dosegla ničesar. Deputacija je bila informirana, da ne more stopiti pred predsednika brez formalnega predstavljenja po kitajskem poslaniku.

Kitajska delegacija prejema dnevno obilico telegramov od svojih rojakov v vseh mestih Združenih držav in Kanade, zahtevajočih, da delegatje ne smejo popustiti niti za las glede Šantunga. Japonci morajo vrniti Šantung.

ALI SE JE MOKA ŽE KAJ
BOENILA?

Chicago, Ill.—Žitni špekulanti so tako pritnili na farmarje, da je cena za bušel pšenice na čikaški borzi padla na dolar. Moka ima še staro ceno. Pa tudi kruh se prodaja po visoki ceni. Bili so zopet farmarji, ki so izžeti še za drobtine, ki so jim ostale od žetve.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (vseh Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojnino \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Oct. 31-21) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO TANKA JE VEST PODJETNIKOV!

To je stoletje otroka! Skrbeti moramo za izobrazbo naših otrok! Učimo otroke vse, kar je lepega na svetu!

Taki in enaki so napisali nad članki v meščanskem časopisju!

In ko čitatelj, ki misli in opazuje dogodke, ki se odigravajo v človeškem življenju, prečita tak članek, se ne hote vpraša: Čigavih otrok? Vseh otrok? Ali naj skrbimo tudi za izobrazbo delavskih otrok?

In ko pogleda na dopis pod kratko vestjo "Odraščeni so brez dela, otroke najemajo v delo", se mu zasveti, da so taki članki namenjeni starišem, katerih lasje ne postajajo sivi zaradi tega, ker ne vedo, s čim naj prihrani svoje otroke prihodnji dan.

Da, tako je! Otroke sprejemajo v delo, odrasle delavce pa odpuščajo, med tem ko pozivljajo v svojem časopisju, da naj se skrbi za izobrazbo in dobro vzgojo otrok. Da se ne spozna, kako kosmata je vest podjetnikov, čeprav se mnogo podjetnikov trka ponosno po prsih, da so kristjani, prihajajo splošni pozivi za izobrazbo in vzgojo otrok v meščansko časopisje, dasiravno je že zdavnej pribita resnica, da tak poziv ne velja delavskim starišem.

Organizirano delavstvo v Nottinghamu na Angleškem ima svoj izobraževalni oddelek, ki nadomestuje pri delavcih to, kar jim šola ni mogla dati v zgodnji mladosti, ko je bil čas za obiskavanje šole. Temu oddelku načeljuje R. C. Radford.

Na delavski izobraževalni konferenci, ki so jo obiskali delegatje takih izobraževalnih oddelkov, je Radford izjavil, da je bilo lani v Nottinghamu odpuščenih iz šole od 1,400 do 1,500 otrok, ko se je na delavski borzi registriralo petnajst tisoč odraslih delavcev, da so brez dela. V štirinajstih dneh so vsi iz šole odpuščeni delavci imeli delo.

Tako "tanka" je vest podjetnikov, da mečejo odrasle delavce iz tovarn in delavnic, odpuščene odrasle delavce pa nadomeščajo z otroci, ki so komaj zapustili šolo.

Kako naj torej delavski oče skrbi za izobrazbo svojih otrok? Njega podjetnik postavi na cesto, ko njegov sin ali hči komaj dokonča štirinajsto leto in dovrši ljudsko šolo, mesto njega pa sprejme njegovega sina ali hčer v delo, da jima ne bo več pomoče nadaljevati s študijami?

Prav nič ni sram podjetnikov, da spravljajo profit, ki prihaja od dela, katerega izvrše šibki in otroški prstki. Ničesar ne očita vest podjetnikom, ako taki otroci postanejo starčki, ko so komaj dosegli dvajseto leto. Le pogledati je treba dekleta ali mladeniče, ki so stari dvajset let in so bili v nežni mladosti že prikovani k težkemu in enakomernemu ročnemu delu, v sprijenem in zatohlem tovarniškem zraku, prepojenim z raznimi bacili, in prepričamo se, kako podjetniki spolnujejo priporočilo, da naj skrbimo za izobrazbo in vzgojo otrok. Oči takih deklet in mladeničev so mrtve, v njih očeh ni tistega ognja in v njih udih ni tiste prožnosti, ki so posebno znamenje mladine. Kolena so vpognjena, v nogah ni prožnosti, ki označuje čilost. Obraz je vel, lica so udrta, prsa nerazvita in na čelu se jim bere, da že omahujejo pod težo življenske butare, še predno so spoznali, kaj je pravzaprav življenje.

Na tisoče in tisoče teh deklet in mladeničev pobere vsako leto jetika, ki so se rodili v borni delavski koči. To ni samo na Angleškem. Kar stopimo v veliko industrijsko središče in oglejmo si tisti del mesta, kjer stoje borne delavske koče blizu velikih tovarniških dimnikov in tovarn. Prepričali se bomo, da se mnogi naših podjetnikov prav nič ne loči od angleških tovarnarjev in da nikdar ne vprašajo, kdo jim gromadi profit: nežni otroški prstki ali pa miselne roke odraslih delavcev.

Da podjetniki imajo zelo tanko vest, kadar delavcem pripovedujejo, kakšna mora biti morala. Popolnoma gluhi so pa podjetniki in njih vest postane kosmata v trenutku, ko jim delavci odgovore, da je nemoralno odpuščati odrasle delavce in mesto njih izkoriščati delavske otroke, ko so njih telesa še šibka in nerazvita.

Da, tanko vest imajo podjetniki, kadar pridigajo moralno onim, ki zanje garajo, da se množi njih premoženje.

DOPISI.

Pueblo, Colo. — Ni dolgo temu, ko sem bral v Prosveti dopis iz Puebla. Dopisnik je pripovedoval o nekem vrtu in o starih Alerjevih podrtinah. Res je tako in rečem le toliko, da farani iz Grova ne bodo hodili na Bessmer v cerkev, če jo bodo sploh kdaj tam imeli. Na Grovu sta še dve cerkvi in če se bo komu ravno ljubilo, bo lahko šel v italijansko ali pa slovaško. Bessmerčani lahko sami hodijo v svojo "cerkev", ki so dali lep denar za njo, ako je že plačana. Stari ki je pobral denar 12,000 od prisojnih cerkve, je vse skupaj znesel na oni vrt; nobenega ni vprašal, žigav je denar, s katerim bi se bila lahko ohranila stara cerkev, da bi služila še dvema rodovima ali pa še več. On je ravno v najbolj kristnem času zapustil svoje ovčice, saj kot najemniku mu je mar samo za dolar. Naj le ima sedaj svojih velikih bosov in agentov, kolikor hoče ter zbirajo vsako trohico skupaj, mi se ne brigamo za Bessmer in ne za Alerjevo zapuščeno poslopje, pa naj bodo iste nekdanje svete poslopje ali pa navaden hlev.

Rojaki smo hvaležni naši Slovenski narodni podporni jednoti in njenemu društvu Orel za izkazano pomoč po povodnji. Društvo Orel je akrobno pazilo, da so podporo dobili samo najbolj potrebni, in ni se oziralo na nikakršno versko prepričanje. Kdaj se je še bolj uresničila beseda Gospodova kakor ravno v tem slučaju. Pridigal je o tujci, ki je padel med razbojnike; prišel je mrtvo duhoven in ni se ga uamillil bednega, ležečega z ranami obdariga in nagega v jami; prišel je Samaritanec, obvezal mu je pekoče rane in mu pomagal v njegovi bedi. To je društvo Orel, SNPJ, ki nam je pomagalo, prišlo nam na pomoč in vilo hladilnega olja na rane revelem. Duhovnik namesto da bi tolažil s dvajsetimi tisoč dolarji pa se obrnil v stran in oni, ki mu je prej nanašal skupaj denar, mu je bil po povodnji tujec, ker je postal neurešen in ni imel ničesar za njega. Proč z njim, ni vreden da živi, bolje bi bilo, da bi bil kača, muha ... i. t. d. Tako nas danes naziva izpred oltarja in bje s pestjo po mizi gospodovi, ki pa je njemu le navadna deska in ni čudo, da mu je faran iz dobre katoliške hiše v obraz povedal, da je njegov Bog tam, kjer je dolar. Če človek ne da dolarja, ni vreden da živi, pa naj bo noč in dan v cerkvi.

To je rojaki varok, da peša katoliška vera. Kakor so jo ti možje uvedli, tako jo bodo tudi s svojim koristolovstvom odpravili. Slabe delavske razmere nam komaj dopuščajo bomo življenje. Želel bi, da bi tudi ti možje imeli cele kopice otrok in bi morali opravljati trdo delo v tovarnah; gotovo bi potem nikomur ne očitali, da bi bilo bolje, da bi se spremenil v kačo ali muho ali najbolj nesnažno žival. Človek mora, že itak delati kakor črna živina, potem pa naj bi še požiral take pasvke. To je preveč. Čast se izkazuje onemu, ki jo zasluži, in ista velja tudi o figi.

Pueblski novičar.

Chesapeake, Kans. — Dasiravno kapitalistični listi razglajajo v svet, da dela pri nas je kakih 4000 delavcev in je stavka takoreč razbita, moram naznaniti, da mi vztrajamo na stavki še vedno trdno kakor nekdanj in pogosti veliki napisi v listih naklonjenih podjetnikom ne odgovarjajo resnici. Delajo sedaj samo bližnji farmarji, ki prej sploh niso bili nikdar v premogokopih, še manj pa da bi delali pri takem delu. Pravih rudarjev, ki so se podali stavkokaziti je malo, a žal moram poročati, da so med njimi sami Slovenci in drugih narodnosti ni. Pri tukajšnjem rovu št. 18 West North, ki je last Central kompanije dela pet Slovencev, poleg 14 farmarjev, ki sem jih prej omenil. Ko sem hodil nekoč okoli rova in opazil delavce, sem se približal rovu. Srečal sem prijatelja hodečega s puško okoli. Vprašal me je, če bi tudi jaz hotel iti na delo, kar pa sem mu znal. Povedal mi je, naj se hitro pobrem, ako nočem delati, ker on ima nalogo streljati vsakega, ki bi ga nazval s pridevkom

stavkokaz; meni, je rekel, da prizanes, ker sem njegov sorodnik. Potikal sem se še okoli in naštel sem na drugega pastirja tudi s puško, to je bil sin prejšnjega. Uvidel sem, da res niso "spasi". Potikati se toč okoli in jo polagoma odkuril. Žena mi doma ni mogla verjeti, ko sem ji povedal, koga sem videl stražiti in sram me je bilo, ko sem ji začel pripovedovati, da sta bila Pajčerjaeva.

Sklenil sem, da objavim vseh pet, ako ne bodo prenehali s delom. Ostalim trem sem prizanesel s imeni, toda prva dva sta nekaka voditelja med njimi. Toli ko sem dal v javnost, da ne boste rojaki mogoče sodili koga po govorici, ki se hvali o svojih dobitih v resnici pa je ravno obratno. — John Hribar.

Bad Lodge, Mont. — Rad prebiram zanimive Prosvetne novice in priporočam jo vsem Jugoslovonom, da se na isto naroče. Dopisi iz naše nasebine so redki, zato pa jaz na kratko opišem razmere tu. Premogorovi še precej dobro obratujejo, nekaj časa sem s polno paro, toda v bližnji našelbinj Bear Creeku "Washah" premogorovi obratujejo samo po 1 ali 2 dni v tednu.

Društvo Solnce št. 81 in Naša zmagla št. 424 dobro napreduje. — Družini Burkeljeva je umrl fantiček v starosti 7 let, dne 18. novembra. Sožalujem z njimi. — Nato pa pridejo na dnevi red družbe. Poročil se je John Stamfel z gđ. M. Janškovič in John Kranje z gđ. M. Meier. Želim novoporočenim obilo sreče v zakonskem stanu. — Obiskala nas je precej trda zima. — Felčar.

East Helena, Mont. — Mati narava je odela našo Montano z belo odejo. Zunaj je temna noč, debele snežinke padajo in vihar dela velike zamete. Iz daljave se sliši, pomešani z bučenjem viharja, pišč bezovlaka, ki dirja v noč. Dobro je človeku, ki sedi pri toplo zakurjeni peči, in ima v ahranbah božjega daru.

Zima — veče življenja, kako hitro nam prideš ti! Kakor odsev zahajajočega solca, in minila boš tudi ti. Starki poletajo misli nazaj ko je bila sveča kakor majni kovo jutro in ko ji so privkrat zadržale nežne grudi. In starci, gotovo mu miali poletijo na oni čas, ki je prvič zagledal svojo izvoljenko, nežno kakor lilijo. Sledilo je delo in trpljenje, na življenje poti, za vsakdanji kruh. Slo je trdno in težko kakor po cesti, katero je izpral naliv, da ti kaže zemlja svoja rebra. Človek bi mialil živ krst tukaj ne izpelje voza. Pa se upira v kamenju in grude, da mu pokajo kosti, in se mu tele koplje v znoj. In glaj, voz se premika, stoka, kopoče, dokler se pride z njim na gladko cesto. In tako je s človekom in njegovim življenjem.

Novic ni posebnih iz našega mesta. Dela je zmeraj precej. Rojaku Prebilu je prišel iz starega kraja brat John. Izrazil se je precej "pohvalno" o Jugoslaviji. Na druženem polju napredujejo tudi precej dobro.

Dva fanta sta prav počteno birala makedonske prekucijevega liberalca. Zdel se jim je premalo staven. Noč sedaj je do dobrega potrjen. Nekdanje voščim še vsem članom in čitateljem Prosvete vse cele praznike. — France.

Meriden, W. Va. — Dne 26. novembra je v naši nasebini preminul rojak Anton Gasperut v starosti 62 let, doma iz Marince, pošta. St. Janž na Dolenjskem. (Toliko vaj je bilo posneti iz pisma, naslovljenega na Antona Knez v Marincah, St. Janž, Dolenjsko, Jugoslavija). Pogreb se je vršil dne 27. novembra na katoliškem pokopališču v Philippi, W. Va. Pokojni rojak je bil član SSPZ in apadal k društvu v Dadsonu, Md. Društvo Slovenski premogar št. 437 SNPJ se je pogreba polnoštevilno udeležilo in mu poklonilo venec. Odbor društva št. 437 SNPJ izreka zahvalo članstvu in drugemu občinstvu za polnoštevilno udeležbo. Pokojnik se je počutil do zadnjega krepkim. Poslednji dan svojega življenja ob 6 uri zvečer je še prinesel premoga. Uro pozneje je šel k soncu; ker se je tam čutil slabega, je prosil rojaka, če sme malo leči na njegovo posteljo. Po preteku par minut na to je pa še sedel, zadela ga je kap. Pokojnik ima ženo v starem kraju, ki

pa je malo pred smrtjo zadržal, da ni več njegova žena. V starem kraju ima tudi hčer in snega brata v državi Utah.

Gasperut je imel pri sebi precejšnjo vsoto denarja, katero bo hranil šerif od Barbour okraja toliko časa, da se ji bo za dediče. Rojaki ste naproseni, ako kdo kaj natančnejšega ve o sorodnikih pokojnika, da sporoči na tajnika društva št. 437 SNPJ.

Z delom gre pri nas slabo kot povod. Dosti imamo počitnic, kar po štiri dni v tednu. — John J. Zelenikar, tajnik društva št. 437 SNPJ, P. O. Meriden, W. Va.

Idrija. — Mesece septembra sem poklal Proletarcu dopis, v katerem sem objasnjal moje stanje ter izrazil željo za kako malo pomoč v moji brezposelnosti. Nekateri prijatelji, ki me poznajo osebno, so se odzvali in poslali mi velkokudšen dar 200 lir. Priporočili so mi, naj se obrnem na "Prosveto", ki je med ameriški Slovenci najbolj razširjen list, češ, da mi bodo rojaki prikočili s kako večjo vsoto na pomoč. Ubo gam jih radevolje, ker sem s svojo številno družino resnično v veliki ekstenziji zadregi. Ker rojakom ni mogoče dovolj znan moj tečajni položaj, katerega sem že objavil v Proletarcu, sporočam ponovno bolj na kratko še tole: Delal sem v arariškem rudniku v Idriji 16 let. Bil sem voditelj delavske organizacije, strokovne, politične in delavskega konsumnega društva skozi dobo 18 let, poleg tega sem županoval skozi 4 leta in pol. Ker so se po evatovni vojni ljudje, s katerimi smo bili prej najboljši prijatelji navseh drugih nazorov (pretirna komunistične ideje), jaz pa sem ostal zvest svojemu prepričanju, vedoč, da s terorizmom ne pridemo do zaželjenega cilja, smo prišli v navzkrižje, vsled česar so me vrgli iz službe na cesto brez vsake odškodnine in sredstev, češ, da reformisti ne spadajo med nje. Nisem si vedel pomagati drugače, kot oplasti v Proletarcu moje stanje s prošnjo za pomoč, kar ponavljam tudi v Prosveti.

Da se ubranim popolnega propada s svojo družino vred, ki šteje 9 članov, sem se oprijel na stara leta zaveze branjarje proti mojemu načelnemu prepričanju. Toda to je grozno življenje in moja ekstenzija vas odvisi samo od zaupanja (kredita) drugih ljudi. Rešiti se upam samo z mojim zdravjem, kolikor ga še imam in s pomočjo dobrih ljudi.

Končno naj navedem še to, da sem služil v delavskih vrstah nad 13 let in najvišja moja plača je bila po 200 kron pred in med vojsko, sedaj po vojski pa po 400 lir. Umevno je torej, da si pri vzdrževanju družine devetih ljudi nisem mogel prihraniti ničesar. Moji prijatelji v Ameriki, ki poznajo idrijske razmere in ljudje, hodo lahko vse to potrdili. Žalobog ne vem, kje se ti prijatelji nahajajo, sedaj žive raztreseni po celi Ameriki. Oni, ki poznajo idrijske razmere in mene so: Simon Kavčič, Anton Mravlj, Matevž Vogrič, Ivan Rupnik, Frank Raven, Robert Stermen in drugi. Nadejam se, da bodo rojaki umeli moj težak položaj in po možnosti prikočili na pomoč.

Končno pa prosim vse znanee in prijatelje, da oprostijo moji nadelosti in želim vsem srečno in veselo Novo leto. — Ivan Štrana, Idrija, Julijaka Benešija, Italija.

SAMO 50 PRAVIH RUDARJEV SE JE VERNILO NA DELO.

Podjetniki plačujejo od \$15 do \$25 na dan, da slomijo stavko kansaskih rudarjev.

Springfield, Ill. (Fed. Press). — D. H. Walker, predsednik državne delavske federacije v Illinoisu, naznanja, da je prejel informacije, da plačujejo ljudi po \$15 do \$25 na dan, ki hodijo v Kansas delati v rudnike, ker upajo na ta način slomiti stavko rudarjev, ki simpatizirajo s Hogatom. Ti ljudje pa le hodijo v rudnike, da bi tako pri rudarjih vzbujali mnenje, da je stavka slomljena. Po poročilih, ki jih je prejel, se je oglašalo na delo le petdeset pravih rudarjev. Od 30. septembra se ni bil poslan en funt premoga iz distrikta, to je namreč od dneva, ko sta Howat in Dorchy odšla v jelo.

Konvencija 12. distrikta rudarske organizacije, obdržavana v Peoriji, je izvolila Walkerja kot

zaupnika za razdeljevanje podpore v Kansasu.

"Narodni organizatorji, priganjači, alumnati peiganjači, superintendenti, premogovniški podjetniki in komisarji delajo složno v družbi davnih uradnikov in dektivov, da poškodujejo rudarje zopet v rudnike, toda rudarji stoje trdno kot zid iz kamna.

Walker je dalje naznanil, da je kansaska centralna delavska strokovna organizacija sprejela resolucijo, v kateri priporoča, da član plačuje po pet in dvajset centov prispevka na teden, ki naj gre rudarjem v Kansasu. Neka velika lokalna organizacija v Lexingtonu, Mo., je sklenila, da bo vsak član plačal po petdeset centov mesečno za podporo kansaskega rudarstva.

"Prepričan sem, da kansaski rudarji raje umro kot stavkarji, predno se vrnejo na delo kot tlačani in sužnji pod bičem kansaskega industrijskega zakona," je končal Walker svoje poročilo.

SENATOR FRANCE ZOPET PIŠE O RUSIJI.

New York, N. Y. — "Moja opazovanja v Evropi in Rusiji so me prepričala, da se vodi sistematična propaganda v Združenih državah o dogodkih zadnjih štirih let v Rusiji," pravi zvezni senator Joseph I. France v članku, ki ga je napisal za revijo "Soviet Russia." "Namen te propagande je prepričati vpostavitvev diplomatičnih in trgovskih stikov med Združenimi državami in Rusijo. Ta propaganda se vrši v interesu drugih narodov in je nasprotna napredovanju najbolj interesov naše dežele."

Senator France pravi v svojem članku, da je prepričan, da ruska vlada ne pade, ker ima podporo ruških kmetov, ki tvorijo ogromno večino ruskega ljudstva.

"Take individualne socialne sile, ki so ustanovile Združene države," nadaljuje senator France v svojem članku, "zdaj delajo v Rusiji, gradeč novo Rusijo, Rusijo, ki bo v vseh svojih napravah precej enaka naši republiki. Obdržala bo svojo avtojetsko formo, toda ne bo komunistična vlada v tem pomenu besede, kot ga mi razumemo. Boj se bo nagibala socializiranju do te mere, kot je bila Nemčija pred vojno. Vlada bo obratovala vse željeznice, naprave za javne potrebe, vire naravnih virov in vse druga podjetja, ki služijo za javno uporabo; mela in velika tovarniška podjetja in trgovska podjetja privatnega značaja bo obratovali privetni kapital s pomočjo individualjev."

Senator France dodaja, da se odpošlje takoj ameriška komisija v Rusijo, ki naj ima nalogo, da razpravlja o vseh spornih vprašanjih, ki postojajo med Rusijo in Združenimi državami. Izravno naj se thjenemke obligacije, ki jih ima Rusija z namenom, da Združene države priznajo Rusijo.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

V Detroitu, Mich. se vrši konferenca brezposelnih delavcev, ki zahtevajo, da kongres dovoli denarno podporo brezposelnim.

Stavka rudarjev v Colorado se razširi. Pet premogovnih družb v okraju Huerfano je nabilo lepake z naznanilom, da se menza zniža za 32 in pol odstotka. To pomeni, da se stavka rudarjev razširi na vse rove v okraju.

Pristanišni delavci v Portlandu, Md. so zastavkali. Parniki v luki počivajo.

Krojači v New Yorku nameravajo toliko delodajalce za izgubljeno mezdo, ker so bili izprti. Predsednik krojaške organizacije Schlesinger je izjavil, da bodo krojači nastopili na isti način kakor so družbe v znani aferi klubdarjev v Danburyju, ki so iztožili veliko odškodnino od unije.

120 krojaških delavcev v Chicagu počiva valed stavke krojačev, ki izdelujejo ženske obleke.

Unije razvalovalcev mleka v Chicagu je poslala ček za \$45,000 stavkojem razvalovalcem v New Yorku kot podporo. Vsak član kake unije je asosiran za deset dolarjev.

TRUSTOVCI ZO- PET OTOŽENI.

**ZDAJ SO NA VESTI TOVAR-
NARJI, KI SE PEČAJO S PRO-
DUKCIJO STKLA.**

Denarni promet korporacije je zmanjšal na leto več kot deset milijonov dolarjev.

New York, N. Y. — Velepora-
ta je obtožila eden in petdeset o-
seb in eden in petdeset korpora-
cij zarotniškega počenja za ad-
pravo konkurenco. Korporacije se
pečajo v produkcijsko stekla. Vlada
ni uradnik izjavljajo, da je bo-
tožnica izredno važna, ki je se-
stavljena na podlagi dejstev, ki
jih je dognal odvetnik Unter-
myer pred Lockwoodovim odsekom.

Prizadete korporacije imajo
visoko glavino, ki znaša več ste-
milijonov dolarjev in njih denar-
ni promet na leto je znašal v kup-
nji več kot deset milijonov dolar-
jev. Med obtoženci je tudi Jo-
seph M. Neenan iz Olevelanda,
predsednik organizacije steklar-
skih delavcev National Glass
Workers' Union. Na sodišču go-
vori, da je bil prvič obtožen
odbornik delavske organizacije,
da je prelomil Shermanov proti-
trustovski zakon.

Obtožnica očita vsem, da so
kovali zaroto, da zadržijo kon-
kurenco, dočim bi cene in ceneje
produkcije in da kontrolirajo od-
pošiljanje okrašenega stekla v dr-
žavo New York in druge kraje
Združenih držav. To se je doseglo
s pomočjo Johnston Brokerage
kompanije, ki je bila edina agen-
cija s pravico, da prodaja steklo.

Po izjavi zveznega državnega
pravdnika je bil Neenan (pravi-
lno) obtožen "zaradi vloge, ki
jo je igral pri izdelavanju med-
ne lestvice, katera je imela na-
men anisati produkcijo v tovar-
nah, da se zmanjšajo zaloge stekla."

Okenasto steklo se je podražilo
od leta 1914 za štiri sto odstot-
kov. To je dokazal Untermyer
pred Lockwoodovim odsekom.

Okoli ote poljudnikov, ki izde-
lujejo opako in strojneke, pride-
je pred sodišče v par tednih.
Obtoženci so enakih reči. Štirje
podjetniki so pristali, da so krivi
in so bili medavno obsojeni na
male jetniške kazni.

137 LOVCEV UBITIH V LETO- NJI SEZONI.

Po poročilih iz raznih držav je
137 lovcov v letošnji sezoni pla-
čalo lovski sport s svojim življe-
njem, na stotine je pa ranjenih.
V Pennsylvaniji je bilo 35 lovcov
ubitih in 76 ranjenih, v Spodnjem
Michiganu 24 ubitih, v Gornjem
Michiganu in Wisconsinu 24 ubi-
tih in 100 ranjenih, v Ohiju 19 ubi-
tih in 38 ranjenih, v Indiani 12
ubitih, v Coloradu 6 ubitih, v
Minnesoti 5 ubitih, v Illinoisu 3
ubiti in 5 ranjenih, v Iowi 3 ubiti
in 12 ranjenih, v Arkanzasi 4
ubiti in 20 ranjenih, v Luisiani sta
ubita dva in v Connecticutu eden.

AGITATORJI PORODNE KON- TROLNOSTI.

New York, N. Y. — Ameriška
liga za kontrolo porodov je pred
par dnevi izvajala drugo zmago
v boju s policijo in katoliško
hierarhijo v New Yorku. Sodnik
Hatting je opustil mrs. Julia
Barrett Rublee, podpredsednico
lige, ki je bila aretirana na obtož-
bo, da razkriva informacije za o-
mejitev porodov. Mrs. Margaret
Sanger in miss Winsor sta tudi
bili izpuščeni brez vsakega zasli-
šanja.

POŠTNA ORLAŠT VOZARILA LOTERIJSKO IGRO DVAN- KAPITALNOVNIH LETOV.

Čikaška jutranja dnevnika
"Tribune" in "Herald-Exami-
ner", katera že nekaj tednov vo-
dita loterijsko igro v divji tekmi
za naročnike s tem, da mečeta
večje in manjše vsote denarja za-
stojni tistim, ki zadenejo "arčne
številke" na kuponih, kateri se
razdajajo brezplačno, sta zadnja
sobota prejela obvestilo od zvez-
nih poštne oblasti, da morata
prenehati s to igro, ker je v na-
sprotju z zakoni. Oba lista sta
razmetala v dobitkih okrog 50.
000 toda zdaj je konec umazane
igre.

DEKLICA Z DVOJNO OSEB- NOSTJO.

Columbus, O. — V tukajšnjem
državnem raziskovalnem mladins-
kem zavodu je deklica, ki ima
dve osebnosti. Stara je 19 let,
mima, pametna in nekna, ali ka-
dar zaspi in se zbudi iz spanja,
tedaj ima pamet štiriletnega otro-
ka in razgraja kakor majhen div-
jak, da morajo pazniki imeti skrb
nanjo. Ko zopet zaspi, se ponovno
zbudi kot pametno dekle pri de-
setnajstih letih. Tako se vedno
menjavajo v njej dve osebnosti.
Njeno ime je Bernice Retiek, toda
kadar se prelevi v otroka, takrat
ne ve ničesar o svojem pravem
imenu in kliče se Polly. Deklica je
s uspehom izvršila višjo šolo in
rada čita, kadar je Bernice, ko pa
postane Polly, ne zna čitati ne
pisati.

Zdravniki v zavodu, ki se zelo
zanimajo za čuden slučaj te dekle-
ce, pravijo, da ni upanja, da bi jo
ozdravili, pričakujejo pa, da bo
boljša kadar njena mlajša oseb-
nost odraste. Njena boljša oseb-
nost je močnejša od sabsje in s
časom — tako upajo — jo pre-
maga popolnoma.

VELIKA ZALOGA ZDRAVIL IN ORLJEK ZA RUSIJO.

New York, N. Y. — Ameriška
pomozna uprava javlja, da je po-
slala v Sovjetsko Rusijo štiri mi-
ljone aspirinovih tabletov, 1.650.
000 enot capli in raznih serumov,
320.000 funtov desinfektantov,
110.000 funtov mila in veliko ko-
ličino drugih zdravil ter zdravil-
skih pripomočkov za boj proti le-
garji in drugim boleznim. Dalje
je uprava poslala 35.000 parov o-
troških čevljev, 520.000 parov no-
gavic, 70.000 spodnjih oblek, 40.
000 pletenih jopičev, 80.000 rjuh,
60.000 koecev, 30.000 bolnišničnih
spalnih sraj, 125.000 jardov vol-
nenega blaga za vrhne suknje in
750.000 jardov platna.

DR. LORENZ BOLAN; MORDA NE PRIDE V OHICAGO.

New York, N. Y. — Dr. Adolf
Lorenz, znameniti avstrijski spe-
cialist za kostne in sklepne bole-
zi, je zbolel valed velikega napo-
ra in dela na svojih tukajšnjih
klinakah. Njegovi prijatelji mu
svetujejo, da si mora vzeti odmor.
Zadnje dni je časopisje poročalo,
da so mnogi ameriški zdravniki
prišli integrirati proti dr. Lo-
renzu in omalovaževati njegovo
zmožnosti. Jezi jih, ker dr. Lo-
renz pomaga revežem zastoj, do-
čim bogatinom dobro zaračuna,
medtem ko mnogi ameriški šarla-
tani odirajo siromaka do kosti.

PROFITI OLNJIH MAGNATOV.

New York, N. Y. — Pan-Ameri-
can Petroleum and Transport
kompanija naznanja, da je dobi-
šek "prilichen" za prvih šest me-
secev v letu. Na vsako delnico,
vredno petdeset dolarjev, bo iz-
plačanih \$6.44. Čisti dobiček za
prvih šest mesecev znaša \$3.519.
937. Odbiti so davki, obresti od
zadolžnic, na stran je bila polo-
žena tudi lepa vsota in ravnote-
lji so prešli masne plače.

Zdaj lahko razumemo, zakaj je
Tidewater Oil kompanija v Bay-
onu hotela znižati svojih delav-
cem mezdjo za pet in dvajset od-
stotkov. Zadovoljna najbrž ni bi-
la s svojim velikim dobičkom, ki
mogoče ni manjši od Pan-Ameri-
can kompanije, pa je pogazala de-
lavce v stavko. Jasno je tudi, za-
kaj so špekulirski listi že pred
tedni prerokovali, da se gazolin in
petrolej zopet podražita.

Legar v Rusiji.

Moskva, 3. dec. — V gladovnih
provincah ob Volgi in v Turkesta-
nu se je pričel razširjati legar. V
bolnišnicah v Moskvi je okrog
2000 bolnikov na legarju. Walter
L. Bell, član Ameriške pomožne
uprave, je bolan v Vfi.

Zita je dobila dovoljenje za po-
vratek v Svico.

Pariz, 3. dec. — Poslanski svet
je dovolil avstrijski razsarsari
Ziti, da lahko obišče svojega sina
v Švici, ki se mora podvreči ope-
raciji.

Izgredi v Barceloni; osem ubitih.
Madrid, 4. dec. — V Barceloni
truhili novi izgredi v Barcelo-
ni med delavci in policijo. Osem
delavcev je bilo ubitih.

DELAVCI USTANOVE SVOJO STAVBINSKO KADRUJO.

St. Louis, Mo. — Svet organi-
ziranih stavbinskih delavcev je
sklenil, da plača vsak organi-
ziran stavbinski delavec po dolar-
ju v poseben sklad, ki bo služil
za ustanovitev stavbinske zdru-
ge. Organiziranih stavbinskih de-
lavcev je v mestu od dvajset do
pet in dvajset tisoč. Stavbinska
zadruga bo kupila svet, gradila
domove in departmentske hiše. Vsa
ta posvetila bo obdržala kot svojo
lastnino, pravzaprav kot lastnino
vseh organiziranih stavbinskih
delavcev. Člani organizacije stav-
binskih delavcev bodo imeli od te
naprave dvojno korist: imeli bo-
do več dela in stanovali bodo lah-
ko v človeških stanovanjih.

Brutalnost Angležev v Indiji.

Tihar, Indija, 3. dec. — Urad-
na preiskava glede zadržanja 64
Moplahov, ki jih je britaki vojaški
poveljnik velel silati v zaprt je-
leniški vagon, je odkrila nove
detalje tega velikega zločina. Voz
je bil tako majhen, da so ujetniki
stali in se tesno tičali kakor
klinčki v skatli. Ko je bil voz za-
prt in vrata zapahnjena od zunaj,
so Angleži zamašili z vato edine
luknje na strehi, akoli katere je
še prihajal zrak v voz. Ko je vlak
prvič obstal med potjo, je bilo
slušati iz voza glasove. Ujetniki
so prosili vode, toda nihče se ni
zmenil sanje.

Španci sopen tepeni v Maroku.

London, 4. dec. — Iz Madrida
poročajo, da je španška vlada pre-
jela vest o velikem porazu špan-
skih čet v Maroku.

Veliki delavski nemiri na Portu- galskem.

London, 4. dec. — Stavke in
delavski nemiri se razširjajo po
vsem Portugalskem. Poročila o
eventualnih revolucionarnih iz-
bruhih se ponavljajo.

Gabriele d' Annazio, ki je bil
za časa raznega puča voditelj la-
skega fašizma, je ustanovil novo
stranko, ki se postavlja naravnost
v nasprotje s prejšnjimi njegovi-
mi tradicijami in pravi o sebi, da
je socialistična. V načelo si je po-
stavila boj proti nacionalističnim
izrodkom in boj za pravice tlede-
ne proletarijata, "ker ne more
in ne sme biti nasprotja med na-
rodom in socializmom." V Trstu
je pričelo izhajati glasilo te stran-
ke "Fiamma di Libertà". To gla-
silo je že potrdilo svoja načela
s proglasitvijo zagrnjenega boja
tudi proti jugoslovanskemu živ-
lju v zasedeni Primorski. Tako
je, če pestanejo prikrknjeni, ko
so se blamirali, že na vseh navzo-
čih poljih naenkrat propagatorji
"socializma". Jih bo že volja mi-
nila, ko se bo zavedno delavstvo
apravilo na boj tudi proti takim
drugovrstnim buržujskim zme-
šanem, kakor so se pojavili isto-
tako drugod in še celo med dru-
gače precej pametnimi Slovenci.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

PROTESTNI SHOD PROTI OD- PRAVI MINISTRSTVA ZA SO- CIALNO POLITIKO.

Dne 10. nov. se je vršil v Lju-
bljanskem "Mestnem domu" shod
proti odpravi ministrstva za so-
cialno politiko. Shodu sta predse-
dovala ss. Svetek in Golmajer.
Poročal je poslanec sodrug Kop-
pač, ki je izvajal v bistvu nasle-
dne:

Dne 28. oktobra 1918 se je u-
stanovila naša mlada država.
Buržoazija je vabila delavstvo k
sodelovanju tega doma, češ i vi
delavci morate dobiti v tem domu
eno okence, skozi katero vam bo
sijalo zlato sonce. Te objave
buržoazija ni dajala iz ljubnosti
do delavstva, tedaj mlada bur-
žoazija, marveč iz strahu pred
delavsko množico. Tedaj se je do-
seglo mnogo vapehov, najpogla-
vitnejši med njimi je brez dvoma
osemurni delavnik.

Ali ta solidarnost delavstva je
trajala le kratak čas, prišli so
preroki in rekli delavstvu: voz,
ki ga vozijo soc. dem. voditelji,
ima preveč zavore, treba je bolj
hitrega in samostalnega dela.
Med delavskim razredom je na-

stal prepir in razkol. Buržoazija
je porabila to delavsko nesoli-
darnost. Ustavila je svoj umik
pred delavskimi množicami —
prešla je k napadu.

Ponesrečen železničarski štrajk,
preganjanje in odpust železni-
čarjev, znižanje osemurnika pri-
pram delodajalcem ter skrbeti za
zakon o zaščiti države, to so
vidni znaki, da je prešla buržo-
zija v ofenzivo.

In sedaj že poskuša napad na
ministrstvo za socialno politiko.
Delokrog tega ministrstva je že
označen v naslovu samem. To mi-
nistrstvo je poklicano voditi sta-
tistiko o razmerah delavstva na-
pram delodajalcem ter skrbeti za
zaščito delavca v slučaju bole-
zi, nezgode, brezposelnosti, ome-
dovitosti, zaščito dece in invali-
dov, ki so žrtvovani domovini vse,
kar so imeli — svoje zdravje, in
ki hodijo danes kot zavrnjeni be-
teži od hiše do hiše.

Razne oddelke tega minist-
stva hočejo razpustiti in vladne
vsebine dodeliti ministrstvu za tr-
govino, kar pomeni dati koga za
vrtinarja.

Ministrstvo vodi danes gospod,
ki ne pripada delavskemu razre-
du, pa zato nam res ne gre, gre
nam za princip. Naj razpustijo
ministrstvo za vere — to bomo
lažje pogrešali, ministrstvo za
šume in rude, se prav lahko dode-
li kakemu drugemu ministrstvu.

V imenu vseh neposredujočih
invalidov, delavcev in otrok ire-
knam agorčen protest proti na-
meravani razpustitvi minist-
stva za socialno politiko.

Klub socialno - demokratičnih
poslancev bo za slučaj, da bi vla-
da izvedla ta zločin nad delav-
stvom in razpustila to, minist-
stvo, izvajal najstrožje konse-
kvence. Odohravanje.

Predlagam v imenu strokovne
komisije naslednjo resolucijo:

I.
Strokovna komisija za Slove-
nijo vlaga v imenu njej priklju-
čenih delavskih organizacij O-
srednjih društev v Sloveniji
najodločilnejši protest
proti nameravani opustitvi mi-
nistrstva za socialno politiko.

Ministrstvo za socialno polit-
tiko je edina ustanova, ki ima
namen avtonomno pospeševati
delavske socialne zadeve v se-
danjih kritičnih razmerah, ko je
eksistenca neimovitih slojev vsak
trenutek skrajno ogrožena. Vr-
hutega ima to ministrstvo velik
pomen za delavsko varstvo,
zdravstvo in socialno zakonoda-
jo, ki je še vsa napopolna in po-
trebuje zlasti v današnjih razme-
rah izpolnitve.

Delavstvo vidi v predlogu na
odpravo tega ministrstva velik
stentat na njega državljanske
pravice in na svoj socialni polo-
žaj, ter poziva osrednjo vlado,
da ta svoj načrt umakne.

Drugi del resolucije je pred-
ložil sodr. Bernot, ki je v daljšem
govoru razpravljal o smislu re-
solucije in dostavil, da se naj tu-
di ministrstvo za zdravje ne opu-
sti. Govoril je tudi o alkoholizmu
in posledicah uživanja alkohola.

II.

Na shodu zbrano delavstvo za-
hleva, da ministrstvo za socialno
trebne reforme. Tako n. pr. se je
organizirano delavstvo izreklo za
prepoved točenja alkoholnih pi-
jač ob sobotah in nedeljah. Tudi
narodni gospodarji so se izjavili,
da bi bilo to delavstvu in državi
v korist. Ministrstvo za socialno
politiko ima poskrbeti, da se tej
zahtevi ugodi, ne pa da se osira
na proteste dobička željnih go-
stiličarjev in trgovcev s alko-
holom.

Dalje naj ministrstvo za social-
no politiko ugotovi, kaj potrebu-
je človek za svojo prehrano, o-
bleko itd., koliko to volja, ter ko-
liko delavcev tako ugotovljenega
eksistenčnega minima danes mi-
ma.

Sploh naj ministrstvo za social-
no politiko ugotovi, kakšno so-
cijalno stanje našega delavskega
ljudstva, ugotovljene nedostatk-
e naj pa sistematično odpravlja.

Zahtevamo torej, da minist-
stvo za socialno politiko ne le o-
stane, temveč naj se v tem smi-
slu izpolni.

Shod so pozdravili telegrafično
trboveljski delavci.

Obe resoluciji sta bili z odobr-
vanjem sprejeti.

8 primernim nagovorom je so-
drug Svetek nato zaključil impo-
zantni shod.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila
1904.

Podporna Jednota

Ustanovljena 17. junija 1907
v delavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2827-29 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:
Predsednik Vincens Calkar, 2827 So. Lawndale Ave., podpredsednik Anton Hrest,
2827 So. Lawndale Ave., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik sekretarja sekretarja Paul
Hrest, gl. blagajnik John Verlich, upravitelj sklada Filip Godec.
POROČNI ODESEK:
John Underwood, predsednik, 408 May St., Springfield, Ill., Martho Zelenikar, Ben
270, Springfield, Ill., gl. blagajnik, Ben 422, Southon, Pa., Frank Demark, 2200 Prosser
Ave., Springfield, Ill.
ODGOVORNI ODESEK: Paul Berger, predsednik, 2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZGOVNO ODESEK: John Ambrosi, Ben 220, Main St., Pa.
Anton Radick, Ben 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Ben 104, Green, Kane, za Jugoslavijo.
Lito Kuhn, Ben 345, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovič, predsednik, 227 E. 14th St., Collingswood, Ohio, Jakob Ambrosi, 412
Pierce St., Evelyn, Minn., Peter Demark, 2123 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincens Calkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Zdravstveni odbor:

Predsednik Frank Alak, 1114 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Triloff, Ben 121, Lawrence, Pa.
John Oves, 543 Englewood, Detroit, Mich.
Jed. 224, 1101 E. 6th St., Cleveland, Ohio.
Mary Ulevit, 1244 So. Madison Ave., Chicago, Ill.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 2827 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Zverotich.
JOSORI—Kaznovanec s gl. obtožbi, ki dolga v glavni krog, se vrši takole:
VSA PIRMA, ki se nanaša na pogoje gl. predsednika in na vse predsedništvo
S. N. F. J., 2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE POSPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. F. J.,
2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DEMARKE SOLJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote
večje so naslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V VEZI S BLAGAJNŠKIMI POSLI so pošiljajo na naslovi: Blagaj-
ništvo S. N. F. J., 2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vsi prihodnji gladi postavljeni v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo M. Petroviču,
predsedniku nadzornega odbora; gladi naslov je zgornji.
Vsi gladi na gl. poročni odbor so naj pošiljajo na naslovi: John Underwood, 408 May
Street, Springfield, Ill.
Vsi prihodnji proti predstavitvi gladi so naj pošiljajo na naslovi: Predsedništvo S. N.
F. J., 2827-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vsi gladi in drugi spisi, nanašajoči, gladi, naročila in spisi vse kar je v zvezi
s glasilom jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2827-29 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

NA KAKŠEN NAČIN SE JE ENIŠALA MEHDA KLAVNI- ŠKIN DELAVOV?

(Nadaljevanje s prve strani.)

zastopniki delavcev in mesarskih
kompanij. Kompanije so že izi-
grale svoje karte v javnosti in
niso nidekar hoteli slisati o poga-
janjih z zastopniki prave delav-
ske organizacije. Posledica tega
je, da je bilo sklenjeno, da danes
sintraj zastavkajo klavniški de-
lavci.

To je zgodovina stavke klavni-
ških delavcev, ki pokazuje, s kak-
šnim pmetenim in navihanim
nasprotnikom se bojuje delavstvo.

NAŠI POTOVALNI ZASTOP- NIKI

nahajajoči se sedaj v državi Penn-
sylvaniji so: Anton Ocepke, Jer-
nej Kokalj, Charles Boitz in Jos.
Ivančič, vsi imajo pravico do
nabiranja novih naročnikov, ter
vzeti naročnino od naročnikov, ki
je naročnina že potekla, ter dajati
potrebna potrdila. Toplo priporo-
čamo vsem rojakom, da se naroče
na list "Prosveta".

Upravništvo.

Zahvala.

Eveleth, Minn. — Cenjeni ured-
nik! Sprejmite te moje vrstice, v
katerih dajem na znanje, da je
na 18. novembra 1921 došel k
meni moj 11-letni sinček iz Evro-
pe. Zahvaliti se moram zato po-
tni Ivaniki Kranje in tvrdki Za-
krajšek & Čelark v New Yorku,
za točno potrebo. Jaz sem pre-
pričan, da vsak oni, ki hoče dobiti
kako osebo iz starega kraja, ali ki
želi potovati v Evropo ali poslati
denar, najbolje stori, ako se obrne
na omenjeno tvrdko in bode go-
tovo dobro postrežen. Moj sin je
prišel v New York brez centa s je
bil od Mrs. Zakrajšek z vsem po-
trebnim dobro postrežen in pre-
skrbljen tudi za na pot.
Zahvaliti se želim tudi vsem
obiskovalcem na Evelethu, ker so
nas ob tej priliki obiskali in ob-
darovali z darovi v vrednosti do
\$150.00. Vsem še enkrat hvala
lepa.

Anton Debevec,

706 Summit Ave., Eveleth, Minn.

Zahvala, solila in najramenot-
seja

DOMAČA ZDRAVILA

katera priporoča magr. Knapp,

izgleda vedno v nalogi.

Šilke po brezplačni ceni.

MATE. FREDIE,
P. O. Box 772, City Hall Station,
NEW YORK CITY.

SLUŽBA.

Išče se par pomočnikov za delo
v gl. uradu S. N. P. J. Služba je le
začasna in bo trpela približno
dva meseca. Osišlo se bo samo na
ponudbe tistih, ki so zmožni urno
pisati na pisalni stroji, ki so
zmožni čitati in pisati tudi sloven-
sko in ki so hitri v računanju.
Oglasiti se je treba takoj.

Vincens Calkar,
predsednik SNPJ.

NAROČNIKOM V DRŽAVI PENNSYLVANIJA

se naznanja, da je še vedno na po-
tovanju za list "Prosveta".
Anton Ocepke in bo sedaj obiskal
vse naše naročnike v Cambria
County v okolici Johnstown, Pa.,
kakor tudi bo obiskal s potoma
vse naročnike v Claridge, Irwin,
Hermine, Yukon in Wyano, Ex-
port in okolice. Želimo, da se ro-
jaki narode na list "Prosveta" in
vsi oni, ki nimajo naročnina po-
tekla, naj isto poravnajo, da se
jim lista ne vstavi. Toplo priporo-
čamo vsem rojakom in rojakinjam
še posebno pa članom jednote, da
se naroče na list "Prosveta".

Upravništvo.

VAŠE KNJIGE.

Kajedol. Povest iz življenja slo-
venskih trpinov v Ameriki. Ve-
zano. Stane s poštnino vred
\$1.75.

Sakon biogenesije. Vrlo poučna
knjiga, ki pove, kako sleherni
človek ponavlja v sebi razvoj
vseh svojih živalskih in divja-
ških prednikov. 8 slikami. Ve-
zano. S poštnino vred \$1.50.</

